

Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη

Ενότητα 12: Οικονομικά Εργαλεία της Περιβαλλοντικής Πολιτικής
II

Πολυξένη Ράγκου

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Οικονομικά Εργαλεία της Περιβαλλοντικής Πολιτικής II

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Περιεχόμενα ενότητας

1. Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις.
2. Φόροι και τέλη.
3. Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις.
4. Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων.
5. Προβλήματα.

Σκοποί ενότητας

- Γνωριμία με τους περιβαλλοντικούς φόρους, επιβαρύνσεις και τέλη.
- Γνωριμία με τις περιβαλλοντικές επιδοτήσεις.
- Γνωριμία με τις μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων.
- Κατανόηση των προβλημάτων που δημιουργούνται από τις άδειες που διατίθενται από το κράτος.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (1/13)

- Η εφαρμογή ενός συστήματος περιβαλλοντικών φόρων και επιβαρύνσεων αποτελεί έναν έμμεσο τρόπο, ώστε το κράτος να αποθαρρύνει τις οικονομικές μονάδες να ρυπαίνουν το περιβάλλον.
- Στην ουσία επιδιώκεται με το μέτρο αυτό η εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει» καθώς εξισώνονται το ιδιωτικό με το οριακό κοινωνικό κόστος και παράλληλα δημιουργείται γενικότερα μια τάση στον περιορισμό της ρύπανσης προς ένα «άριστο» επίπεδο.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (2/13)

- Αυτό επιτυγχάνεται στο βαθμό που το ύψος του φόρου προσδιορίζεται με τρόπο ώστε να αποτελεί κίνητρο για μια οικονομική μονάδα να μειώσει τη ρύπανση που προκαλεί, πχ χρησιμοποιώντας αντιρρυπαντική τεχνολογία.
- Με άλλα λόγια, η περιβαλλοντική αποτελεσματικότητα του συγκεκριμένου μέτρου εξαρτάται από τη σχέση του επιβαλλόμενου φόρου προς το κόστος των αντιρρυπαντικών μέτρων που λαμβάνει μια παραγωγική μονάδα.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (3/13)

- Το συγκεκριμένο εργαλείο της περιβαλλοντικής πολιτικής μπορεί να έχει τη μορφή φόρου για την εκπομπή ρύπων και τη διάθεση αποβλήτων. Σ' αυτή την περίπτωση προσδιορίζεται το ύψος του φόρου είτε από τον όγκο είτε από τη σύσταση τους.
- Μπορεί επίσης να επιβάλλεται φόρος επί των προϊόντων ανάλογα με το πόσο η παραγωγή ή η κατανάλωση τους επιβαρύνει το περιβάλλον.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (4/13)

- Παράλληλα μπορεί να υπάρχει και μία ευνοϊκότερη αντιμετώπιση προϊόντων των οποίων η παραγωγή και η κατανάλωση επιβαρύνει λιγότερο το περιβάλλον.
- Διάφορα τέλη καταβάλλονται σε περιπτώσεις και ανάλογα με το βαθμό που γίνεται χρήση υποδομών επεξεργασίας αποβλήτων ή και γενικότερα ως αντίτιμο για υπηρεσίες που προσφέρει το κράτος. Σε αντίθεση δηλ. με τους φόρους, η είσπραξη τελών συνδέεται με την υποχρέωση της διοίκησης να ανταποδώσει πχ σε υπηρεσίες και υποδομές για την προστασία του περιβάλλοντος.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (5/13)

- Η επιβολή φόρου συνεπάγεται ότι επιβαρύνεται το κόστος της παραγωγής ή η τελική τιμή του παραγόμενου προϊόντος, προκειμένου ο ρυπαίνων, ο οποίος θίγεται οικονομικά, να ωθείται σε μείωση των εκπομπών ρύπων έτσι ώστε να αποφεύγει και την καταβολή υψηλών φόρων.
- Ο ίδιος έχει την ευχέρεια να επιλέξει μεταξύ του να καταβάλει ένα αντίτιμο για τη χρήση των φυσικών πόρων και τη ρύπανση που προκαλείται κατά την παραγωγή και του να μειώσει τη ρύπανση που προκαλεί μέχρι ενός συγκεκριμένου σημείου.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (6/13)

- Θεωρητικά δημιουργείται με τον τρόπο αυτό η προοπτική να ωφεληθεί κάποιος από τη μείωση της ρύπανσης. Στο βαθμό που η μείωση της ρύπανσης είναι η περισσότερο συμφέρουσα επιλογή σε σύγκριση με το ύψος του φόρου που καλείται να καταβάλει μια μονάδα παραγωγής προκειμένου να αυξήσει τα κέρδη της, θα αναζητήσει αποτελεσματικά μέσα για τη μείωση της ρύπανσης που προκαλεί.
- Στην αντίθετη περίπτωση ο κάθε παραγωγός «εξαγοράζει» (καταβάλλοντας το φόρο) το δικαίωμα να επιβαρύνει με τη δραστηριότητα του το φυσικό περιβάλλον.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (7/13)

- Η εφαρμογή του συστήματος περιβαλλοντικής φορολογίας πα-ρουσιάζει ορισμένα πρακτικά προβλήματα, όπως είναι αυτό της μέτρησης των εκπομπών ρύπανσης ανά παραγωγική μο-νάδα ή εστία ρύπανσης.
- Αυτό προϋποθέτει τη δυνατότητα ανίχνευσης και μέτρησης των εκπομπών σε κάθε εστία και για κάθε είδος ρύπου προκειμένου να προσδιοριστεί το κα-τάλληλο ύψος του φόρου για την κάθε περίπτωση.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (8/13)

- Πέραν του ότι ένα τέτοιο σύστημα παρακολούθησης, μέτρησης και ελέγ-χου μπορεί να είναι εξαιρετικά δαπανηρό και η διαδικασία χρονοβόρος, απαιτείται, προκειμένου να υπάρχει το ίδιο απο-τέλεσμα για κάθε πηγή, να τροφοδοτείται το σύστημα αυτό διαρκώς με πλήθος πληροφοριών ώστε να έχει τη δυνατότητα η αρμόδια κρατική υπηρεσία να προβαίνει σε οριακή ανά-λυση για την κάθε πηγή ξεχωριστά και να προσδιορίζει το ανάλογο ύψος του φόρου.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (9/13)

- Η διαδικασία «δοκιμής-λάθους» αποτελεί ένα εναλλακτικό μέσο που διαθέτει το κράτος προκειμένου να προσεγγίσει σταδιακά το κατάλληλο ύψος του φόρου.
- Συγκεκριμένα, η διοίκηση προσδιορίζει συγκεκριμένους περιβαλλοντικούς στόχους (πχ τη μείωση των εκπομπών CO₂ κατά 15% έως το 2015) και στη συνέχεια αναζητά εκείνο το ύψος του φόρου με το οποίο εξασφαλίζεται μια μείωση της ρύπανσης σύμφωνα με τον προκαθορισμένο στόχο.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (10/13)

- Σε περίπτωση που εντός μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου δεν επιτυγχάνεται το επιθυμητό επίπεδο προστασίας του περιβάλλοντος η φορολογία μπορεί να αυξάνεται ή να μειώνεται.
- Με τη μέθοδο αυτή προσδιορίζεται από την πολιτική η τιμή για τη χρήση του περιβάλλοντος προκειμένου να επιτευχθεί ένα προκαθορισμένο επίπεδο ποιότητας του και εξετάζεται κατά διαστήματα (και εκ των υστέρων) το κατά πόσο η τιμή αυτή οδήγησε κατά την προηγούμενη περίοδο στο επίπεδο αυτό.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (11/13)

- Μία άλλη πρόταση στα πλαίσια της συζήτησης για το φόρο περιβάλλοντος αποτελεί η εισαγωγή φόρου για τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (carbon tax) και η οποία στοχεύει από τη μία στη γενικότερη μείωση της κατανάλωσης ενέργειας και από την άλλη στην προώθηση της έρευνας για την ανάπτυξη και περαιτέρω βελτίωση των καθαρών τεχνολογιών.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (12/13)

- Ως άμεση συνέπεια από την επιβολή του συγκεκριμένου φόρου είναι η αύξηση της τιμής των ενεργειακών πόρων που χρησιμοποιούνται από τη βιομηχανία, από τους σταθμούς παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, από τα μέσα μεταφοράς και από τα νοικοκυριά.
- Σε αντίθεση με έναν γενικό φόρο περιβάλλοντος, ο φόρος CO₂ θεωρείται ότι είναι αποτελεσματικότερος ιδιαίτερα για την αντιμετώπιση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης (βιομηχανικής και αστικής) και, κατ' επέκταση, του φαινομένου του θερμοκηπίου.

Περιβαλλοντικοί φόροι και επιβαρύνσεις (13/13)

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είχε ήδη από το 1992 προτείνει ένα σύστημα φορολογίας το οποίο θα συνδύαζε τις δύο αυτές μορφές φόρου, δηλ. ένα γενικό φόρο περιβάλλοντος και ένα φόρο CO₂. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η δημιουργία ενός ευνοϊκότερου καθεστώτος για τη χρήση καθαρότερων τεχνολογιών δεδομένου ότι φορολογούνται τόσο η χρήση ενέργειας όσο και οι εκπομπές CO₂. Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες όπως η Σουηδία, η Ολλανδία και η Δανία έχουν εφαρμόσει με επιτυχία το συγκεκριμένο μέτρο ή παραλλαγές του σε εθνικό επίπεδο.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Φόροι και τέλη

Φόροι και τέλη (1/9)

- Το χαρακτηριστικό στοιχείο των φόρων είναι ότι η επιβολή τους στους πολίτες δεν συνδέεται άμεσα με την υποχρέωση συγκεκριμένης μορφής ανταπόδοσης προς αυτούς από την πλευρά του κράτους, αλλά αποτελούν έσοδα για τον κρατικό προϋπολογισμό.

Φόροι και τέλη (2/9)

- Στην περίπτωση του περιβαλλοντικού φόρου ο στόχος είναι η στροφή των πολιτών προς μια φιλικότερη προς το περιβάλλον συμπεριφορά. Σε κάθε περίπτωση όμως οι φόροι αποτελούν πάντοτε μια επιπλέον οικονομική επιβάρυνση για τους πολίτες γι' αυτό και δεν είναι ιδιαίτερα δημοφιλείς ούτε μεταξύ των πολιτών ούτε και στη βιομηχανία.

Φόροι και τέλη (3/9)

- Προκειμένου να επιστρέφονται τα συγκεκριμένα έσοδα, μπορεί το κράτος να μειώνει αντίστοιχα άλλους στρεβλωτικούς φόρους ή εισφορές που ήδη υπάρχουν (πχ μείωση του φόρου εισοδήματος ή των εισφορών στα διάφορα ταμεία).
- Αυτό, σύμφωνα με ορισμένες αναλύσεις, θα μπορούσε υπό προϋποθέσεις να έχει και άλλες ευεργετικές επιδράσεις πέραν των περιβαλλοντικών και σε ζητήματα όπως αυτό της απασχόλησης.

Φόροι και τέλη (4/9)

- Το σημαντικότερο ίσως πλεονέκτημα των περιβαλλοντικών φόρων και επιβαρύνσεων έναντι του συστήματος των απαγορεύσεων και των προδιαγραφών είναι ότι αυτοί αποτελούν ένα συνεχές κίνητρο για τη μείωση της ρύπανσης.

Φόροι και τέλη (5/9)

- Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι φορολογείται οποιοδήποτε ρυπαντικό φορτίο, οπότε η μείωση συνεπάγεται ένα οικονομικό όφελος (μέχρι βέβαια του σημείου εκείνου όπου τα μέτρα πρόληψης και περιορισμού της ρύπανσης στοιχίζουν περισσότερο από το φόρο που καλείται να καταβάλει μία επιχείρηση σε μία δεδομένη χρονική στιγμή).

Φόροι και τέλη (6/9)

- Αντίθετα το σύστημα των απαγορεύσεων και προδιαγραφών είναι στατικό καθώς δεν υπάρχουν ποινές όταν η όχληση βρίσκεται κάτω από το προκαθορισμένο επίπεδο οπότε δεν υφίσταται και κάποιο κίνητρο για περαιτέρω μείωση της.
- Με αυτή την έννοια, από άποψη περιβαλλοντικής αποτελεσματικότητας, οι φόροι και οι επιβαρύνσεις έχουν ένα πλεονέκτημα έναντι του συστήματος απαγορεύσεων και προδιαγραφών.

Φόροι και τέλη (7/9)

- Με το σύστημα αυτό των φόρων και των επιβαρύνσεων ωθούνται οι επιχειρήσεις στην αναζήτηση νέων καθαρότερων τεχνολογιών προκειμένου να περιορίσουν το ρυπαντικό τους φορτίο. Ταυτόχρονα η αυξανόμενη ζήτηση σε όλο και περισσότερο αποτελεσματικά μέσα για τον περιορισμό της ρύπανσης επιδρά δυναμικά στην ανάπτυξη του τομέα της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας.

Φόροι και τέλη (8/9)

- Στα μειονεκτήματα αυτού του μέτρου περιλαμβάνεται κατ' αρχήν η δυσκολία προσδιορισμού του ύψους του φόρου και των επιβαρύνσεων καθώς η αποτελεσματικότητα του εξαρτάται από την ακρίβεια του υπολογισμού του κόστους της πρόληψης και του κόστους της ρύπανσης.

Φόροι και τέλη (9/9)

- Επιπλέον, η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος περιβαλλοντικών φόρων μπορεί να εκτιμηθεί μόνο σε βάθος χρόνου καθώς η προσαρμογή των επιχειρήσεων στα νέα δεδομένα δεν μπορεί να είναι άμεση.
- Αυτό σημαίνει ότι σε περιπτώσεις άμεσων κινδύνων που προκαλούνται από τη ρύπανση το συγκεκριμένο μέτρο δεν προσφέρεται ως λύση, σε αντίθεση πχ με μία απαγόρευση με την οποία μπορεί ακόμη και να διακοπεί άμεσα μία ρυπογόνο δραστηριότητα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (1/8)

- Δεδομένης της απροθυμίας, ίσως όμως και αδυναμίας πολλών επιχειρήσεων να επενδύουν σημαντικά ποσά προκειμένου να μειώσουν τη ρύπανση που προκαλούν, αποτελούν οι περιβαλλοντικές επιδοτήσεις μια εναλλακτική και ευρέως διαδεδομένη λύση για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Οι περιβαλλοντικές επιδοτήσεις μπορούν να έχουν διάφορες μορφές και σε γενικές γραμμές χρησιμοποιούνται προκειμένου οι επιχειρήσεις να εφαρμόσουν αντιρρυπαντική πολιτική εγκαθιστώντας τις απαραίτητες τεχνολογίες.

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (2/8)

- Οι συνηθέστερες μορφές επιδοτήσεων είναι η απευθείας διάθεση χρηματικών ποσών από το κράτος και οι φορολογικές απαλλαγές.
- Με τα μέτρα αυτά μπορούν οι επιχειρήσεις :
 - να επιχορηγούνται για την αγορά και την εγκατάσταση αντιρρυπαντικού εξοπλισμού
 - να τους δίνεται η εγγύηση ότι με την εγκατάσταση της συγκεκριμένης τεχνολογίας δεν θα αυξηθεί αντίστοιχα και η φορολογητέα αξία της ιδιοκτησίας τους

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (3/8)

- να γίνεται έκπτωση της συνολικής αξίας του αντιρρυπαντικού τους εξοπλισμού ή μέρους αυτής από τη φορολογητέα βάση,
- να δίνονται κρατικές εγγυήσεις για τη δανειοδότηση επιχειρήσεων προκειμένου να προβαίνουν σε αγορά αντιρρυπαντικού εξοπλισμού, ή
- να χορηγούνται από το ίδιο το κράτος χαμηλότοκα δάνεια για τον ίδιο σκοπό.

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (4/8)

- Σε αντίθεση με τους φόρους, οι περιβαλλοντικές επιδοτήσεις δεν εφαρμόζουν την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει», δεδομένου ότι με το μέτρο αυτό το κόστος για τον περιορισμό της ρύπανσης, αντί να προστεθεί στο ιδιωτικό κόστος των ρυπογόνων επιχειρήσεων επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό και κατ' επέκταση όλους τους πολίτες, είτε αυτοί είναι χρήστες και καταναλωτές των συγκεκριμένων προϊόντων είτε όχι.

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (5/8)

- Είναι σαν οι ρυπαντές «να δωροδοκούνται για να μη ρυπαίνουν»
- Η ΕΕ διαθέτει χρηματοδοτικούς μηχανισμούς ενίσχυσης (πχ Ταμείο Συνοχής, πρόγραμμα LIFE κλπ) θεωρείται όμως ότι οι ενισχύσεις δε θα πρέπει να αντιβαίνουν την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (6/8)

- Στην πράξη η εφαρμογή του μέτρου των περιβαλλοντικών επιδοτήσεων και απαλλαγών έχει συγκεκριμένα όρια τα οποία προσδιορίζονται αυστηρά από τους πόρους που η κάθε χώρα και η κάθε κυβέρνηση είναι σε θέση να διαθέσει γι' αυτούς τους σκοπούς.

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (7/8)

- Παράλληλα, δεδομένου ότι οι επιδοτήσεις συνεπάγονται μεταβίβαση εισοδήματος προς τους ρυπαίνοντες και μάλιστα έναντι της δυνατότητας μείωσης της ρύπανσης που προκαλούν και όχι ως αντάλλαγμα για την πραγματική μείωση της, δημιουργούνται ζητήματα ανισοκατανομής του εισοδήματος με πιθανή συνέπεια τη δημιουργία δυσαρέσκειας στους πολίτες.

Περιβαλλοντικές επιδοτήσεις (8/8)

- Η περιβαλλοντική αποτελεσματικότητα των επιδοτήσεων τίθεται γενικότερα υπό αμφισβήτηση, δεδομένου ότι αυτές δεν αυξάνουν το κόστος της παραγωγής των αγαθών - και ως εκ τούτου και την τιμή αυτών - με αποτέλεσμα να διατηρείται η ζήτηση σε ένα υψηλό επίπεδο.
- Τέλος, είναι και εξαιρετικά δύσκολος ο προσδιορισμός εκείνου του ύψους της ενίσχυσης για κάθε επιχείρηση το οποίο θα οδηγούσε στο άριστο επίπεδο ρύπανσης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (1/11)

- Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών ακολουθεί μια διαφορετική λογική σε σχέση με το φόρο περιβάλλοντος και τις επιβαρύνσεις.
- Με τη δημιουργία νέων αγορών δίνεται η δυνατότητα διαπραγμάτευσης της τιμής χρήσης των περιβαλλοντικών υπηρεσιών στη βάση ενός προκαθορισμένου επιπέδου ρύπανσης για μια περιοχή, το οποίο καθορίζεται από το κράτος.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (2/11)

- Ενώ δηλ. με τους περιβαλλοντικούς φόρους το κράτος προσδιορίζει συγκεκριμένες τιμές για τη χρήση του περιβάλλοντος, στην περίπτωση αυτή εκδίδει ένα συγκεκριμένο αριθμό αδειών οι οποίες επιτρέπουν στους κατόχους τους μόνο μια συγκεκριμένη ποσότητα εκπομπών ρύπων ανά μονάδα χρόνου.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (3/11)

- Μια οικονομική μονάδα η οποία πρόκειται να επιβαρύνει με επιπλέον ποσότητες ρύπων το περιβάλλον θα πρέπει να αναζητήσει τις αντίστοιχες άδειες στην αγορά που δημιουργείται και μάλιστα μπορεί να τις αγοράσει όχι σε μία σταθερά προκαθορισμένη από το κράτος τιμή, αλλά στην τιμή εκείνη η οποία διαμορφώνεται για τις άδειες αυτές σε μια δεδομένη στιγμή από την προσφορά και τη ζήτηση. Με τον τρόπο αυτό ουσιαστικά αφήνεται η αγορά ελεύθερη να ισορροπήσει σε κάποιο σημείο.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (4/11)

- Η έκδοση των αδειών εκπομπών ρύπων γίνεται από το κράτος με βάση το επιθυμητό επίπεδο ρύπανσης για κάθε περιοχή και η διαπραγμάτευση και ανταλλαγή μεταξύ των ρυπαινόντων μπορεί να γίνεται τοπικά στα πλαίσια λειτουργίας «περιβαλλοντικών χρηματιστηρίων» εντός των οποίων διαμορφώνεται και η τιμή των αδειών.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (5/11)

- Επιχειρήσεις οι οποίες εκτιμούν ότι τις συμφέρει οικονομικά να επενδύσουν σε αντιρρυπαντική τεχνολογία, προκειμένου να ωφεληθούν από την πώληση αδειών που έχουν στην κατοχή τους, και που αντιστοιχούν στην ποσότητα κατά την οποία μειώνουν με τη χρήση της αντιρρυπαντικής τεχνολογίας τις εκπομπές τους, δημιουργούν την προσφορά στα πλαίσια του συγκεκριμένου μηχανισμού.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (6/11)

- Αντίθετα, επιχειρήσεις οι οποίες λόγω υψηλού αντιρρυπαντικού κόστους ή πχ λόγω επέκτασης της δραστηριότητας τους έχουν ανάγκη από επιπλέον άδειες εμφανίζονται ως αγοραστές.
- Πλεονέκτημα του συγκεκριμένου μηχανισμού αποτελεί το ότι δίνει τη δυνατότητα να καθορίζεται εκ των προτέρων ένα αποτέλεσμα για το περιβάλλον, βάσει του οποίου η εκδίδουσα αρχή προσδιορίζει και τον αριθμό των αδειών, κάτι το οποίο δεν συμβαίνει με τους περιβαλλοντικούς φόρους.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (7/11)

- Επιπλέον επιτρέπει σε κάθε περιοχή να διαχειριστεί το περιβαλλοντικό της πρόβλημα με διαφορετικό τρόπο. Στην πράξη σημαίνει αυτό ότι ανάλογα με τη φύση και το μέγεθος του προβλήματος σε κάθε περιοχή μπορεί να διανέμεται και ο ανάλογος αριθμός αδειών.
- Το μέτρο αυτό κρίνεται, από την άποψη της περιβαλλοντικής αποτελεσματικότητας, θετικά.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (8/11)

- Η μείωση της ρύπανσης συμφέρει στις επιχειρήσεις δεδομένου ότι χρησιμοποιούν μέρος μόνο των μεριδίων που διαθέτουν και τα υπόλοιπα μπορούν να τα διαθέσουν στην αγορά. Οι περιβαλλοντικοί στόχοι των επιχειρήσεων επιτυγχάνονται έτσι με ένα χαμηλότερο κόστος σε σχέση με την περίπτωση όπου δεν θα διέθεταν αυτή την ευελιξία. Συνεπώς το μέτρο αυτό κρίνεται και από την άποψη της οικονομικής αποτελεσματικότητας μάλλον θετικά.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (9/11)

- Παράλληλα η χρησιμοποίηση αντιρρυπαντικής τεχνολογίας μπορεί να μειώνει διαρκώς τις ανάγκες μίας επιχείρησης σε μερίδια στο βαθμό που αυτή η τεχνολογία εξελίσσεται. Έτσι το σύστημα των εμπορεύσιμων αδειών αποτελεί ένα δυναμικό κίνητρο και για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας των αντιρρυπαντικών μέσων.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (10/11)

- Ωστόσο υπάρχει η δυνατότητα για το κράτος, όταν το θεωρεί σκόπιμο και αφού έχει προβεί σε επανεκτίμηση διαφόρων περιβαλλοντικών, τεχνολογικών και οικονομικών παραμέτρων, να προβαίνει σε μείωση των διαθέσιμων αδειών καθιστώντας τες έτσι ακριβότερες και δημιουργώντας με τον τρόπο αυτό και την ανάγκη στις επιχειρήσεις να αναζητήσουν ακόμη περισσότερο αποτελεσματική αντιρρυπαντική τεχνολογία.

Μεταβιβάσιμες άδειες εκπομπών ρύπων (11/11)

- Γενικά μπορούμε να πούμε ότι το σύστημα παρέχει τη δυνατότητα στο κράτος να επιτυγχάνει τους περιβαλλοντικούς του στόχους με ένα σχετικά χαμηλό κόστος, το οποίο συνίσταται στη συντήρηση του γραφειοκρατικού μηχανισμού που είναι απαραίτητος για τη διανομή των αδειών και τον έλεγχο των πηγών της ρύπανσης.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Προβλήματα

Προβλήματα (1/4)

- Το πρώτο αφορά στο ερώτημα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο το κράτος θα διανέμει τις άδειες. Ως επιλογές υπάρχουν η δωρεάν διάθεση στις επιχειρήσεις ή η διάθεση μέσω πλειστηριασμού.
- Ένα άλλο πρόβλημα αφορά στη δυνατότητα περιορισμού των γεωγραφικών περιοχών και στη μακροχρόνια πρόβλεψη των εκπομπών.

Προβλήματα (2/4)

- Όσο αυστηρότερα γίνεται ο διαχωρισμός των περιοχών μεταξύ τους τόσο ευκολότερα γίνεται και η διαχείριση του προβλήματος της ρύπανσης σε μία περιοχή. Από την άλλη όμως αυτό είναι δυνατό να προκαλέσει δυσχέρειες στον έλεγχο και στη διατήρηση του επιθυμητού επιπέδου ρύπανσης σε τοπικό επίπεδο, δεδομένου ότι η προκαλούμενη ρύπανση διαχέεται και μεταφέρεται από τη μια περιοχή στην άλλη.

Προβλήματα (3/4)

- Το συγκεκριμένο σύστημα εφαρμόζεται εδώ και αρκετά χρόνια με σχετική επιτυχία τόσο στις ΗΠΑ, όπου παραδοσιακά τα οικονομικού χαρακτήρα μέτρα έχουν μεγαλύτερη απήχηση, όσο και σε χώρες όπως ο Καναδάς, η Ελβετία και η Αυστραλία.
- Σε σχέση με τις ευρωπαϊκές χώρες υπάρχει παραδοσιακά μία μεγαλύτερη πίστη στις δυνάμεις της αγοράς η οποία συνοδεύεται και από μία αρνητική στάση απέναντι στην επιβολή φόρων.

Προβλήματα (4/4)

- Στην Ευρώπη αντίθετα, υπάρχει μία άλλη αντίληψη η οποία εκφράζεται μέσω μιας περισσότερο παρεμβατικής πολιτικής με υψηλότερες δημόσιες δαπάνες και τις ανάλογες επιβαρύνσεις και φόρους.
- Ωστόσο η ΕΕ ως συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης για την κλιματική μεταβολή έχει δεσμευτεί να μειώσει τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, αλλά και να συμμετάσχει στο πρόγραμμα συναλλαγής αδειών ρύπανσης από το 2008.

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Παπανικολάου Αναστάσιος
Θεσσαλονίκη, 30/ 6/ 2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

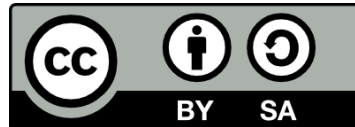
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Πολυξένη Ράγκου.
«Περιβαλλοντική Πολιτική και Βιώσιμη Ανάπτυξη. Οικονομικά Εργαλεία της
Περιβαλλοντικής Πολιτικής II». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο
από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS438/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

